

Guió de la intervenció resum en el *Repensar Rosa Sensat*

1. Per que estem aquí?

Es va posar en marxa el *Repensem RS* i avui estem aquí per diferents motius:

- Moment doblement delicat de RS: dificultats econòmiques i pèrdua de paper en l'escena educativa del país.
- També perquè estimem RS i perquè, per a molts de nosaltres, d'una manera o d'una altra, ha estat un referent educatiu durant molts anys.
- I, el que és principal, perquè sembla que convé juntar sensibilitats educatives i polítiques diferents, no coincidents, però...
  - I. que treballin per una educació que s'aparti de l'egoisme neoliberal que ha imposat l'interès, la competició, la meritocràcia i la segregació com a valors educatius;
  - II. sensibilitats que mirin com des del currículum es pot estar contra la desigualtat, el canvi climàtic, el masclisme, el bel·licisme i altres xacres, i que busquin una nova manera de viure;
  - III. i que treballin per contrarestar el discurs educatiu del pessimisme, de la por, del retorn al passat o, simplement, del discurs reaccionari que s'està imposant i guanyant terreny.

Estaria bé poder fer alguna cosa, no? Per això hem estat aquí.

2. Sobre el cicle vital de les organitzacions

Abans de resumir el que hem treballat en aquestes sessions, deixeu-me fer una mirada ràpida a RS a partir de les idees de la teoria del "cicle vital de les organitzacions i institucions", una aportació que a meitats dels anys 90 va quedar establerta i que avui ens pot servir per situar el moment de RS i de les seves possibilitats de futur.

Varen comparar la vida de les organitzacions –primer Sorokin i després altres autors– amb el procés vital dels essers vius, salvant però algunes diferències importants.

Ja us ho podeu imaginar, deien que les organitzacions igual que els vius passen per cinc grans etapes: naixement, creixement, maduresa, declivi (decadència) i mort.

Les diferències amb el períple dels vius és que les organitzacions:

- 1) poden allargar alguna de les etapes més del que seria natural, en especial la de declivi; i...
- 2) que a vegades poden “renéixer” i tornar a un període de creixement, cosa que com sabeu no poden fer els essers vius.
(Després amb les “organitzacions que aprenen” s’ha volgut trobar un camí per arribar a la vida eterna. Però això és un altre tema).

Aquest recorregut s’escau força bé amb el de RS. Sense voler ser precís amb dades i fets, està ben establert...

El *naixement* de l’Escola de Mestres l’any 1965 i de Coordinació Escolar el 1967.

El *creixement* ràpid amb la participació a l’*Escola de Formació del Professorat de Sant Cugat* de la UAB, les declaracions *Per una nova Escola Pública Catalana* dels anys 1975-76 i l’*Escola d’Estiu* record de l’any 1977, en un moment de participació directa en el canvi i influint en la política educativa.

La *maduresa* es pots situar uns anys abans i després de la LOGSE del 1990 amb una clara (i si voleu discutida) incorporació de moltes idees de la renovació pedagògica en la llei del ministre Maravall. En aquest moment, entre d’altres fets, també van sorgir elements competidors o complementaris com en el 1982 els CRP’s (Serveis Educatius) i el 1987 les 26 *Escoles d’Estiu* que es fan a Catalunya.

El *declivi/decadència*, que probablement comença motivat pels èxits anteriors, no és fàcil de situar, però com diuen Maria Nadal, Anna Palomar i Joan Solé Mata, en el número 400 de *Perspectiva Escolar*, el 1993 RS ja va debatre sobre la recerca d’equilibri entre la identitat associativa, el fet de sentir-se moviment i l’activitat com empresa de serveis. I el 2000, 35 anys després de la fundació, es planteja la recerca d’identitat quant ja no es treballa com alternativa, sinó que es vol ser alhora punta de llança i element col·laborador. En aquesta època ja s’està preocupat per la viabilitat econòmica. Es busca una “renovació de la renovació”.

El 2006 mor Marta Mata, hi ha eleccions renyides, i el 2007-8 crisi econòmica, al món i a RS.

El 2016 Seminari Prospectiu amb preocupacions probablement semblants a les actuals.

M’he deixat el 2010 Creu de Sant Jordi i el 2018 Medalla d’Honor del Parlament de Catalunya, uns reconeixements justos i angoixants, quan et comencen a donar medalles es que fas mala cara.

Una llarga i prou digne i productiva etapa de declivi, en la que encara ens hi trobem.

3. Quines alternatives tenim?

Si fem cas a qui ha estudiat aquests temes, una entitat en situació de maduresa avançada, és a dir, en declivi i en crisi, té tres alternatives:

- 1) Precipitar una mort ràpida i ordenada que tanqui amb dignitat els èxits històrics de l'entitat. Feina feta i ben feta, altres seguiran.
- 2) Estabilitzar-se en una situació de declivi o mort lenta (o molt lenta, RS ha demostrat una gran resistència), que difícilment permetrà recuperar el sentit de l'entitat, però que la manté, potser a l'espera d'un fet que la faci reviure).
- 3) Provocar una disrupció, probablement amb cert dolor, que permeti pensar en la possibilitat de fer renéixer l'entitat i l'adapti a la situació i les comeses de l'actualitat.

Alguna opinió favorable a cadascuna de les tres opcions hem escoltat, però és obvi que ens hem reunit, motivats per l'optimisme de la voluntat, amb l'esperança de contribuir i provocar una disrupció que faci renéixer l'entitat de RS.

Col·lectivament el procés del *Repensar RS* ha optat per la recerca d'idees amb l'esperança de relançar la institució.

4. Comentaris sobre el què s'ha dit?

Em toca parlar de la primera part del que s'ha dit, de la revisió de l'ideari i la identificació dels reptes; és a dir, actualitzar les línies prioritàries i la recerca d'espais per a la incidència en el món educatiu. Molt fàcil de dir i més difícil de fer, com s'ha vist.

A partir d'ara, entendre per text el conjunt de coses que s'han dit i han quedat recollides, d'una manera o d'un altra.

Un parell de comentaris sobre el que diu el text:

- Aporta força informació, impossible de resumir i fer justícia a tot.
- També hi ha força redundància o acord, i això sembla positiu.
- A vegades es dibuixen dues ànimes a l'hora de valorar certs aspectes.
- Hi ha una clara tendència a "demanar-ho tot", potser emmirallant-nos en el que va ser RS i mirant menys el que avui pot ser.

Algun comentari sobre el que no diu el text:

- El text és ric, però també dona la sensació que “tot això ja ho havíem dit”. I just aquest pot ser un primer problema de RS: no haver sigut capaç de canviar malgrat tenir des de fa temps prou clars alguns diagnòstics.
- Per altra banda, el text tampoc diu res sobre *el com* s’han d’assolir les fites desitjades que es proposen. El què, potser està clar; el com, no ho està.
- I en tercer lloc, tots els conceptes forts naturalment estan sense discutir, no era la intenció, però just és un tema que avui sembla urgent: debatre-ho tot, com es deia el 2016, ja que es “troba a faltar debat intern d’idees”.

I sobre el context del text:

- Encara que la tercera sessió la vàrem dedicar a les entitats del context, no sé si va quedar prou explícita la idea que avui hi ha infinitat d’entitats que fan coses que també havia fet o fa encara RS. Es va néixer essent la única institució educativa rellevant i avui es comparteix l’espai amb moltes iniciatives, entitats, administracions, etc.

Per exemple, el Departament d’Educació, el Consorci d’Educació de BCN, els CRP’s, les Facultats d’Educació, els ICE’s, els Grups de recerca universitaris, la Fundació Bofill, el Diari de l’Educació, Clam Educatiu, La verema. Associació educativa, el Centre Promotor d’ApS, per citar-ne alguns.

5. El què s’ha dit en 10 idees

[\(Aquí va el text resum que està en document a part\)](#)

6. I ara què?

El que hem fet –els debats i el text– no és el de sempre, però tampoc és una disrupció. El text crec que ens deixa a les portes de la disrupció (una innovació que marca una ruptura en la manera de fer les coses). Però aquí està el problema: quina disrupció?

Jo no tinc una idea disruptiva, però si seguíssim demanant ajuda als que han estudiat els cicles de vida de les organitzacions, ens dirien que una de les principals maneres de renéixer és unint-se a d’altres iniciatives.

De fet, això és el que d'alguna manera es va fer a la tercera sessió: buscar els amics, coneguts i saludats, que deia en Josep Pla.

Sols i sols vàrem tocar sostre, estem en declivi, no som especialment atractius per provocar un allau de socis joves, actius i propositius. És possible pensar en alguna forma d'unió, fusió, federació, sinergia, co-working o, ves a saber què, amb d'altres iniciatives? Ni idea, en tot cas:

- Cal veure si RS vol intentar-ho, una iniciativa que demana grans dosis d'humilitat, generositat i renúncia.
- I cal veure si hi ha altres entitats disposades en pensar una iniciativa d'aquesta mena.
- I novament, pel damunt de tot, cal veure per a fer què.
- Tampoc està clar de quina forma d'unió estem parlant.
- En fi molts interrogants.

Però si valgues la pena pensar en un camí d'aquesta naturalesa, es podria resumir amb les tres R del Repensar RS (3R del RRS): **Resistir + Reagrupar + Refundar**

- Resistir per no perdre patrimoni abans de saber què pot passar
- Reagrupar per saber si hi ha entitats i forces disposades a iniciar un projecte conjunt
- Refundar perquè segurament caldrà repensar moltes coses

Un projecte d'aquesta naturalesa, més enllà de fer renàixer RS, pot ser una resposta progressista als molts reptes que avui té l'educació.